

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.273/2011/8.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év július hó 5. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntette miatt L. I. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Gyulai Városi Bíróság 17.B.200/2009/31. számú ítéletét és a Békés Megyei Bíróság 1.Bf.88/2010/9. számú végzését hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A terheltet a Gyulai Városi Bíróság a 2010. január 11. napján kelt 17.B.200/2009/31. számú ítéletével súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének kísérlete miatt 2 év 10 hónapi börtönbüntetésre és 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

A bíróság által megállapított tényállás a következő.

A terhelt 2008. év nyarának végén, pontosabban meg nem határozható

időpontban felajánlotta P. Z. sértettnek és élettársának, P. I.-nek, hogy segítséget nyújt nekik gépjármű vásárlásához, egyben vállalta, hogy a sértett és az élettársa részére kedvezményes hitelszerződés megkötésében, illetve a P. I. részére őstermelői igazolvány beszerzésében közreműködik, amely a hitelfelvételhez volt szükséges. A sértett és élettársa nem adott írásban megbízást a terheltnek, ellenben szóban megegyeztek.

A fenti szóbeli megállapodás ellenére P. Z. és P. I. 2008. év szeptember hónapjában opciós lízingszerződést kötött egy Citroen C3 típusú személygépkocsira, amelynek üzemeltetőjeként P. I.-t jegyezték be.

Ezt követően tájékoztatták a terheltet, hogy a továbbiakban már nincs szükség a segítségére. L. I. e tájékoztatást nem vette tudomásul és felhívta telefonon a sértettet, amelynek során a megkötött hitelszerződés felmondását vagy 300.000 forint átadását követelte azzal, hogy ha ennek nem tesz eleget, megveri őt, illetve „kioszt pár pofont”.

Ezt követően a terhelt szeptember hónapban egészen október 10. napjáig naponta többször felhívta a sértettet mobiltelefonján, sok esetben az éjszakai órákban.

A terhelt P. I.-vel is közölte, hogy a sértett nagyon rosszul fog járni, ha nem teljesítik a feltételeit. A terhelt folyamatosan fenyegette a sértettet azzal, hogy nemfizetés esetén „leveri rajta a 300.000 forintot!”. A terhelt jogtalanul követelte a pénzt, mert ilyen költségei nem merültek fel. A fenyegetések során a terhelt hol 600.000 forint, hol 300.000, volt amikor 20.000, illetve 40.000 forint kifizetését követelte, és minden esetben kilátásba helyezte a sértett bántalmazását.

2008. október 11. napján a sértett édesanyjának telefonjáról is felhívta P. Z.-t és közölte vele, hogy ingóságokat fog elvinni a lakásból, és ha megtalálja, megveri. Ezt követően a sértett a rendőrségre menekült és feljelentést tett.

A feljelentés után pár nappal L. I. a sértett lakásához ment, P. Z. kiment a lakásból, mire L. I. kérdőre vonta és a sértett felé ütőmozdulatot tett, melynek hatására a sértett visszamenekült a házba.

A terhelt és védője fellebbezése folytán eljáró Békés Megyei Bíróság a 2010. szeptember 14. napján kelt 1.Bf.88/2010/9. számú határozatával az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a tényállást helyesbítette akként, hogy a terheltnek a sértett részére történő gépjármű ügyintézésével összefüggésben igazolt költségei nem merültek fel, így a 300.000

forint összeget jogtalanul követelte.

Pontosított továbbá abban is, hogy a terhelt többször kilátásba helyezte a sértett megverését.

A másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette a híváslista adataival, amely szerint a sértett és a terhelt között 2008. szeptember 8. napjának 9 óra 57 perctől 2008. október 11-ig a következő, a terhelt által kezdeményezett hívásokra került sor. 2008. szeptember 8. napján 9 óra 57 perctől 12 óra 22 percig összesen 13 alkalommal hívta fel a sértettet, és ezek közül csak egy nem fogadott hívás volt.

2008. szeptember 9. napján 7 óra 54 perctől 30 alkalommal hívta fel a sértettet, melyekből 29 hívás volt nem fogadott.

2008. szeptember 10. napján 8 óra 15 percétől 4-szer próbálta sikertelenül felhívni a sértettet.

2008. szeptember 11. napján 8 alkalommal próbálta elérni telefonon a sértettet, de sikertelenül.

2008. szeptember 16. napján 2 sikertelen hívásra került sor.

2008. szeptember 19. napján 6 hívásból 5 volt sikertelen a terhelt részéről.

2008. szeptember 24. napján 1 alkalommal került sor egy 21 másodpercig tartó telefonbeszélgetésre a sértett és a terhelt között.

A terhelt 2008. szeptember 25. napján 2 alkalommal hívta sikertelenül a sértettet.

2008. szeptember 26. napján szintén 2 sikertelen hívásra került sor a terhelt részéről.

A terhelt 2008. szeptember 27. napján 1 alkalommal hívta sikertelenül a sértettet.

A következő hívásra 2008. október 9. napján került sor, amely telefonbeszélgetés 17 perc 30 másodpercig tartott.

A terhelt 2008. október 10. napján 3 alkalommal hívta sikertelenül a sértettet.

2008. október 11. napján 5 sikertelen hívásra került sor a terhelt részéről.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a terhelt védője - a Be. 416.§ (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással - felülvizsgálati indítványt nyújtott be.

A felülvizsgálati indítványban a védő elsődlegesen a súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének kísérlete miatt emelt vád alól a terhelt felmentését, és bűnösségének a Btk. 273.§ (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő önbíráskodás büntettének kísérletében történő megállapítást; másodlagosan a tényállásban rögzített cselekmény zsarolás büntettének alapesete szerinti minősítését; harmadsorban pedig a megtámadott határozatok hatályon

kívül helyezését, és az első fokon eljáró bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

Arra hivatkozott, hogy a terhelt önkéntes elállása folytán maradt el a zsarolás büntettének befejezése, tekintettel arra, hogy a saját elhatározásából döntött a követelési összeg 20.000, illetve 40.000 forintba történő leszállításáról, amely összeget a terhelt már jogosnak vélt, így cselekménye az önbíráskodás büntettének kísérletét valósítja meg.

A zsarolás büntette esetében a minősítést sérelmezve vitatta a súlyos fenyegetéssel elkövetés megállapítását.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1052/2011. számú átiratában és a nyilvános ülésen jelen lévő ügyész a felülvizsgálati indítványt részben – mint tényállást támadót – törvényben kizártnak, az anyagi jog szabályainak megsértésére vonatkozó érveit pedig megalapozatlannak tartotta, ezért a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A legfőbb ügyész indítványára tett észrevételében és a nyilvános ülésen a védő a felülvizsgálati indítványát változatlan tartalommal fenntartotta és az abban foglaltak szerinti határozat meghozatalát kérte.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 423.§ (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkérdések is kizárólag a tényállás alapulvételével vizsgálhatók és dönthetők el.

Az irányadó tényállás alapján elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a terhelt által elkövetett bűncselekmény zsarolás vagy önbíráskodás büntettének törvényi tényállását valósítja meg.

A két bűncselekmény elhatárolásánál az elkövetői magatartás azonosságára figyelemmel a célzatnak van meghatározó jelentősége. Ugyanis a zsarolás büntettének elkövetése során az elkövető szándéka jogtalan haszonszerzésre irányul, míg az önbíráskodás esetén a jogos, vagy az általa jogosnak vélt vagyoni igény kielégítésére.

Az irányadó tényállásban a bíróság megállapította, hogy a terhelt „jogtalanul követelte” a 300.000 forintot a sértettől és „jogtalan haszonszerzés céljából tovább fenyegette”. A tényállás szerint a terheltnek a gépkocsi- ügyintézésrel kapcsolatban költsége vagy

kiadása nem merült fel, így a sértettel szemben - a tények alapján - semmilyen jogos vagy jogosnak vélt követelése nem állott fenn.

A felülvizsgálati indítvány a két bűncselekményt olyan szempontok és tények alapján határolta el egymástól az önbíráskodás javára, amelyek az irányadó tényállásban nem, vagy azzal ellentétesen szerepelnek.

Az indítványban foglaltakkal szemben nem elegendő a követelést jogos vagy jogosnak vélt igénynek nyilvánítani, ugyanis a jogos igénynek valamilyen egyértelmű ténybeli vagy jogi alapja van, míg a jogosnak vélt igény jogi alapokon vitatható körülmény.

Az irányadó tényállás azonban erre utaló adatok hiányában egyértelművé tette, hogy a terheltnek a gépjármű-vásárlással kapcsolatban olyan kiadása vagy költsége nem merült fel, amely a követelés jogalapjául szolgálhatott volna. A terhelt szándéka a tényekből felismerhetően jogellenes vagyoni haszonszerzésre irányult.

Ekként az eljáró bíróságok az anyagi büntetőjog szabályainak helyes alkalmazásával törvényesen minősítették a terhelt cselekményét zsarolás büntette kísérletének.

A terhelt javára az önkéntes elállás alkalmazására sem volt alap.

A Btk. 17.§ (3) bekezdése értelmében nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán maradt el a bűncselekmény elkövetése.

Az ítélezési gyakorlat értelmében az önkéntes elállás kizárólag befejezetlen (nem teljes) kísérlet esetén és akkor állapítható meg, ha a tettes külső körülmények kényszerítő befolyása nélkül döntően saját belső elhatározásából lép vissza a megkezdett bűncselekmény továbbfolytatásától - megváltoztatva eredeti szándékát - azzal véglegesen felhagy, holott az elkövetési tevékenység zavartalan befejezésének nem lenne akadálya.

A 4/2002. büntető jogegységi határozat meghatározása szerint a zsarolás büntettének befejezetlen a kísérlete mindaddig, amíg az erőszakos, vagy fenyegető elkövetési magatartás miatt a sértett nem kényszerül a tettes akarata szerinti valaminek a tevésére, nem tevésére vagy eltűrésére.

Az irányadó tényállásból kitűnően a sértett a terhelt folyamatos fenyegetésével szemben kitartóan ellenállt, telefonjait nem fogadta, vagy arra nem reagált. A terhelt követeléseit részben sem teljesítette, a sértett akarata szerinti tevékenységet egyáltalán nem fejtett ki, azt meg sem kezdte.

Mindezekből következően a jelen esetben a zsarolás kísérlete befejezetlen.

A zsarolás büntette esetében is a befejezetlen kísérlettől elállás, az elkövetési magatartás - a sértett erőszakkal vagy fenyegetéssel tevésre, nem tevésre vagy eltűrésre kényszerítésének - nem folytatása, abbahagyása. A hivatkozott jogegységi határozat értelmében nem szükséges ugyan, hogy a terhelt a sértett tudomására hozza azt az elhatározását, hogy a bűncselekmény véghezviteléről végleg lemond, de a Btk. 17.§ (3) bekezdése szerinti büntethetőséget megszüntető ok megállapításához a véglegességet jelentő visszalépésnek a ráutaló körülményekből egyértelműen megnyilvánulónak, felismerhetőnek kell lennie.

Az elállásra utaló és felismerhető külső körülmények meglétére vagy hiányára a konkrét tényállás alapján kell következtetést vonni.

Önkéntes elállásra utaló adatokat azonban az ítélet tényállása nem tartalmaz.

A fenyegetések során a követelés összegének rendszertelen, önkényes változtatása önmagában közömbös. A tényállás a különböző pénzüsszegek követelésének sorrendjét sem tartalmazza.

Az indítványban hivatkozottak ráutaló körülmények hiányában az önkéntes elállást nem alapozzák meg.

Ellenkezőleg, az irányadó tényállás alapján egyértelmű, hogy a terhelt mindvégig folyamatosan, kitartó jelleggel, végül megverése kilátásba helyezése mellett ingóságainak elvitelével is fenyegette a sértettet, a pénzkövetelésével még átmenetileg sem hagyott fel, a feljelentés megtételét követően is tettelegességet kísérelt meg vele szemben, aki ez elől menekülni volt kénytelen.

Mindezek alapján megalapozottan arra kell következtetni, hogy a zsarolás büntettének befejezése nem a terhelt önkéntes elállása, hanem a sértett kitartó ellenállása és a büntetőeljárás megindítása miatt maradt el.

Nem alapos a védőnek a súlyos fenyegetést vitató azon érvelése, hogy a Btk. 138.§-ában írt komoly félelem keltésére alkalmas súlyos hátrány kilátásba helyezése sem valósult meg.

Jelen esetben a terhelt nem csupán súlyos hátrányt helyezett kilátásba, hanem a sértett testi épsége elleni támadást, amely olyan mértékben súlyos fenyegetésnek bizonyult, hogy annak a sértett pszichikumára gyakorolt hatása, illetve következménye - a terhelő vallomás visszavonása - a tárgyalás közvetlensége folytán

is észlelhető volt (elsőfokú ítélet 18. oldal utolsó bekezdés, 19. oldal 3. bekezdés).

Kétségtelen, hogy a Btk. 138.§-ában írt fenyegetés fogalmába az élet- vagy testi épség elleni közvetlen vagy közvetett fenyegetés is beletartozó elkövetési magatartás. A Btk. 323.§ (2) bekezdés b) pontja ezen általános fogalomból kiemelte és három fordulatban, élet vagy testi épség elleni, avagy más hasonló súlyos fenyegetés formájában minősített elkövetési magatartásként szabályozta.

A Btk. 138.§-ában írt és a Btk. 323.§ (2) bekezdés b) pontjában megfogalmazott fenyegetés között minőségi különbség nincs, azok az általános és különös viszonyában állnak egymással.

Ebből következően, amennyiben az elkövető a passzív alanyt élet-, vagy testi épség elleni, avagy más hasonlóan súlyos fenyegetés valamelyikével kényszeríti arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, a zsarolás büntettének minősített esetét valósítja meg.

Az eljáró bíróságok tehát az anyagi büntető jogszabályok sérelme nélkül állapították meg a terhelt bűnösségét és minősítették a tényállásban írt cselekményét súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntette kísérletének.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján, a Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálatot elvégezve nem észlelt abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést sem, ezért az alaptalan felülvizsgálati indítványra figyelemmel a megtámadott határozatokat a Be. 426.§-a alapján hatályában fenntartotta.

A fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3.§-ának (4) bekezdésén, illetve a 416.§ (4) bekezdésének b) pontján, továbbá a 418.§ (3) bekezdésén és a 421.§-ának (2) és (3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2011. július 5.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Akác József s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő
N-né TH